

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۱۸/۰۷/۲۴

جليل غنی هروی

انتخابات و مشکلات بر گزاری آن

رکن اساسی یک نظام دموکراتیک انتخابات و شراکت مردم از طریق نمایندگان انتخابی شان در اداره امور مملکت است. چه این اداره حکومت مرکزی باشد چه حکومت ها و نهاد های اداری محلی. در افغانستان که نظام سیاسی نو پا بر مبنای اصول یک نظام دموکراتیک بنا یافته نقش شوری ها، از شورای ملی تا شورا های ولایتی و ولسوالی ها، در قانون اساسی افغانستان برانده است. حکومت وحدت ملی به رهبری اشرف غنی همیشه بر دایر نمودن انتخابات تأکید دارد ولی از جانب دیگر هر بار این انتخابات به بهانه های گوناگون به تأخیر انداخته می شود. بر بنیاد قانون، انتخابات شورای ملی باید در ماه جوزای سال ۱۳۹۴ برگزار می شد.

کمیسیون مستقل انتخابات شانزدهم ماه سرطان را برای برگزاری انتخابات پارلمانی و شورا های ولسوالی ها تعیین کرده بود. ولی حالا معاون عملیاتی این کمیسیون می گوید این انتخابات تعیین شده بود ولی باز هم تا ماه میران به تاخیر افتاد.

جریان های سیاسی که در آن بیشتر احزاب و جریان های غیر جهادی به شمول حامد کرزی رئیس جمهور پیشین و تعدادی از مامورین سابقه اشتراک داشتند و تحت نام وفاق ملی اجتماعی را تشکیل داده بودند ، تأکید داشتند که انتخابات باید به موقع آن دایر گردد.

تعداد دیگری از احزاب و جریان های سیاسی افغانستان که بیشتر احزاب و تنظیم های جهادی هستند در نشستی در پنجم حوت خواستار تغییر نظام انتخاباتی شورای ملی به نظام تناسبی شده اند. هدف این خواسته احزاب، تثبیت سهم و نقش احزاب در پارلمان خوانده شده است.

رهبران و نمایندگان حدود ۲۰ حزب و جریان سیاسی از جمله حزب جمعیت، حزب اسلامی (حکمتیار)، حزب جنبش و حزب وحدت اسلامی مردم افغانستان شرکت کردند.

نمایندگان این احزاب و جریان ها، در یک اعلامیه مشترک، رأی قابل انتقال، تجدید نظر در تعیین مراکز رای دهی و حق نظارت احزاب سیاسی را بر تمامی روند های انتخاباتی، از خواست های اساسی شان می گویند. آنها هشدار می دهند که اگر خواسته های شان بر آورده نشود به اقدامات مدنی دیگری دست خواهند زد.

دو هفته قبل بود که این گروه نشست دیگری دایر نموده و بر تقاضا های خود تأکید و خواستار توقف ثبت نام رای دهندگان شده اند و ادعا دارند که در ثبت همین اکنون تقلب شده و ملیون ها نفر بصورت تقلبی ثبت شده اند. حزب اسلامی حکمتیار ادعا دارد که در حقیقت سه ملیون نفر برای رای دهی ثبت نام شده اند در حالی که کمیسیون انتخابات این رقم را نه (۹) ملیون قلمداد میکند. آنها در خواست نموده اند که ثبت نام به سیستم بیو متریک باشد ولی کمیسیون انتخابات آنرا با در نظر داشت کمبود وقت غیر عملی میدانند. آنها همچنان خواستار تعیین هر ولایت به حیث یک حوزه رای دهی هستند ولی کمیسیون انتخابات استثنی قابل شده و تنها ولایت غزنی را به حوزه های جداگانه رای دهی تقسیم کرده است.

روز دو شنبه ۲۳ جولای (اول اسد) حزب اسلامی خبر داد که کمیسیون مشترکی به شمول نمایندگان جریانهای سیاسی، دولت و کمیسیون مستقل انتخابات به ریاست سرور دانش معاون دوم ریاست جمهوری برای بررسی خواسته های این جریانها تشکیل میگردد. گرچه اشرف غنی رئیس جمهور هفته گذشته در یک کنفرانس مطبوعاتی با عصابانیت بر جریانهای سیاسی تاخته و گفت آنها کی صلاحیت داده که به نمایندگی از مردم صحبت کنند.

سازمان ملل متحد در سال ۲۰۰۴ برای انتخابات شورای ملی افغانستان نظام نمایندگی تناسبی را پیشنهاد کرده بود، اما حامد کرزی، رئیس جمهوری پیشین با گروه مشورتی خود قانون انتخابات سال ۲۰۰۴ را نظام رای واحد غیر قابل انتقال تعیین کرد. در هر دو انتخابات سالهای ۲۰۰۵ و ۲۰۱۰ شورای ملی از همین نظام کار گرفته شد.

نمایندگی تناسبی یک سیستم انتخاباتی است که هدفش برقراری تناسب بین تعداد نمایندگان احزاب در پارلمان و میزان رای آن‌ها در انتخابات است.

قانون انتخابات افغانستان که قبلاً توسط شورای ملی افغانستان (پارلمان و سنا) تصویب شد، یکی از بحث‌های اصلی در کنار ساختار کمیسیون‌های انتخاباتی، نظام انتخاباتی بوده است.

قانون اساسی افغانستان در ماده ۳۳ حکم می‌کند:

اتباع افغانستان حق انتخاب کردن و انتخاب شدن را دارا می‌باشند

در ماده ۸۳ آمده است:

اعضای ولسی جرگه توسط مردم از طریق انتخابات آزاد، سری و مستقیم انتخاب می‌گردند.

همچنین در بخشی از توافقنامه سیاسی میان اشرف غنی و عبدالله عبدالله، رئیس‌جمهوری و رئیس‌اجرای افغانستان بر اصلاح نظام و ساختار نهاد های انتخاباتی افغانستان تأکید شده است.

نظام رأی واحد غیرقابل انتقال در سال های اخیر از طرف جامعه مدنی، احزاب سیاسی، تعدادی از اعضای شورای ملی، کارشناسان داخلی و خارجی مورد انتقاد قرار گرفته و پیشنهاد شده است که در انتخابات شورای ملی و شوراهای ولایتی از نظام تناسبی استفاده شود.

منتقدان نظام کنونی می‌گویند که نظام رأی واحد غیر قابل انتقال کاندید های نهاد های انتخابی را تشویق می‌کند از تعدد و تنوع اجتماعی استفاده‌ای ابزاری کنند و "برای جلب رأی مردم به مسایل قومی، زبانی، مذهبی و منطقه ای دامن بزنند.

آنها نظام تناسبی را به عنوان "گزینه برتر" پیشنهاد می‌کنند. به باور آنها، در نظام تناسبی احزاب سیاسی خود نامزد می‌شوند و تعداد کرسی احزاب به میزان آرای بستگی دارد که به دست می‌آورند. "میزان مسئولیت پذیری احزاب در مقایسه با اشخاص مستقل به مراتب بالاتر است."

اما، عدم وجود احزاب "فعال و فراگیر" و پیچیدگی نظام تناسبی از جمله مواردی است که حامیان نظام کنونی انتخاباتی از آن نام می‌برند.

نظام‌های انتخاباتی سه گونه است

۱. **نظام اکثریتی:** نظامی است که برنده با بدست آوردن اکثریت آرا تعیین می‌شود. این اکثریت می‌تواند مطلق یا نسبی باشد. نظام رأی واحد غیرقابل انتقال به صورت عموم از مجموعه های نظام اکثریتی است.

۲. **نظام تناسبی:** این نظام را از این جهت تناسبی می‌خوانند که در نتیجه عملی شدن آن میان درصد آرای استفاده شده و درصد کرسی های بدست آمده در پارلمان، تناسب مستقیم و معقول وجود دارد. در این نظام بیشتر احزاب نامزد می‌شوند، نه کاندیداهای مستقل.

۳. **نظام مختلط:** این نظام در واقع ترکیبی از نظام اکثریتی و نظام تناسبی است و کشورها با در نظر داشت شرایط جامعه، در صورتی که یکی از نظام های اشاره شده در بالا به تنهایی موثر نباشد، از نظام مختلط استفاده می‌کنند.

یکی از خواسته های عمده جریان های سیاسی تعیین سهمیه به احزاب سیاسی است که می‌خواهند از این طریق موجودیت خود را در پارلمان تثبیت نمایند و با ائتلاف ها و اتحاد ها در پارلمان اکثریت را به دست آورده و جریان سیاسی و قانون گذاری را انحصار داشته باشند و هم قوه اجرائیه را مطابق به خواست خود سوق دهند. در حالیکه اگر اعضای هر یک از این جریانها که در گذشته امتحان خویش را داده و هم اکنون هم یکی از معضلات سیاسی افغانستان پنداشته می‌شوند، خود را به نام حزب شان کاندید نمایند احتمال زیاد می‌رود رای کمتری بگیرند و نتوانند نقش مورد نظر شانرا در شورای ملی آینده داشته باشند.

ولی وقتی به جریان ثبت نام کاندید ها به خصوص در ولسوالی دیده می‌شود، چنین معلوم می‌شود که بیش از یکصد ولسوالی یا نظر به دلایل امنیتی و یا هم فرهنگی زنان ثبت نام نکرده اند و یا هم در بعضی از ولسوالی ها به نسبت نفوذ طالبان و سایر مخالفین دولت و کنترل تعدادی از ولسوالی به دست این مخالفین مراکز ثبت نام باز نشده است. عامل دیگری که در ثبت نام نقش دارد عدم اعتماد مردم به انتخابات است که نتیجه تقلب گسترده در انتخابات ریاست جمهوری و پارلمانی گذشته و فساد و ناکارائی و استفاده جوئی تعدادی از نمایندگان پارلمان در پنج سال گذشته است. با همه این نا بسامانی ها سوال اساسی که مطرح می‌شود اینست که آیا انتخابات دایر خواهد شد و اراده قطعی و راسخ برای انتخابات شفاف و عاری از تقلب در زمان معین آن وجود دارد؟ و یا این انتخابات باز هم مثل انتخابات گذشته با تقلب و توطئه همراه خواهد بود تا پیش زمینه باشد برای انتخابات ریاست جمهوری در سال آینده؟ و آیا می‌توان ادعا نمود که چنین انتخاباتی مشروعیت داشته می‌تواند یا باز هم افغانستان را به یک بحران عمیقتر خواهد کشاند؟

پایان

د پانو شميره: له ۳ تر ۳

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همكاري ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه كړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليكني دليكنيزي بني پاروالي د ليكوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليكنه له راليرلو مخكي په خير و لولئ